

pilul care stă întins pe o pajiște – „Pe câmpiile cerului, pe pășunile fără sfârșit, / Prin ierburi mustind de verdeață și taină...” E atât de frumos zis, încât îți dorești și tu să călătorești spre iertare... Spre o lume pe care o pot naște doar pușinii culegători de clipe și risipitori de metafore.

Felul poetic (de a vorbi cu lumea) al lui Emilian Marcu e un fel de a medita asupra a toate cu ochi de copil și de profet! Își mărturisește această pasiune însuși poezul scriind (psalmodiind!): „Ridic acest adevăr la rang de prefericită mirare...” Or, copilul are tănuit în sine darul mirării, iar profesorul are răspunsul tăcut în zâmbet pentru această mirare.

Emilian Marcu ne reîntoarce, printr-un miracol de cuvinte, la biblice timpuri – ca într-un periplu (cu sine) fiind lectura acestei cărți, în care Grădinarul „așteaptă-n tăcere licorna, / Așteaptă în zumzetul harnicelor sale culegătoare...” Iar noi (eu, tu – cititorul!) călătorim într-o magică floare. Un pelerinaj prin multele taine ale aceluiași mister zis Lume. Dar... Despre această căutare de sine prin lume strig în pustiu: *Îngere, în ce zodie mă călătorești, de sunt viu?*

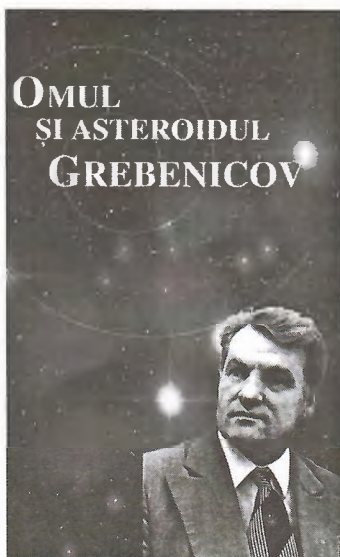
Este Cartea pe care o țin pe masă, încercând în fiecare zi să lucrez în grădina Grădinarului, care l-a inițiat cu atâta mărinimie pe poet.

Claudia PARTOLE

UN URCUȘ SPECTACULOS: DE LA SLOBOZIA MARE PE ALTĂ PLANETĂ

Eugeniu Grebenicov vine din sudul Moldovei, vatră de Țară despre care un semen de-al său, sensibilul poet Gheorghe Vodă, spunea în chiar titlul unei cărți: *La Sud e Patria mea...*

S-a născut viitorul savant la 20 ianuarie 1932, în com. Slobozia Mare, jud. Ismail, România, într-o familie de intelectuali. În 1949 termină școala medie din Cahul și devine student la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova, Facultatea de Matematică și Mecanică, pe care o absolvă cu mențiune în 1954. Ulterior face doctorantura la aceeași Universitate și în 1959 susține teza de doctor, iar în 1967 pe cea de doctor habi-

litat. Își dedică întreaga activitate fizicii teoretice și experimentale, astronomiei, ciberneticii, algebrei, supercalculatoarelor.

Vom enumera câteva din realizările – numeroase, impresionante – ale celebrului savant. Este autorul a peste 25 de monografii (unele în colaborare) și a peste 250 de articole științifice. A scris monografia *Nicolaus Copernic*, apărută la Moscova în două ediții: 1973 și 1982, fiind tradusă în 18 limbi. A scris-o în limba rusă și s-a bucurat enorm când

cartea i-a apărut în limba mamei: la Editura „Lumina”, în 1973, tălmăcită de editoarea A. Moraru.

Este laureat al Premiului de Stat al ex-URSS pentru știință (1971) și laureat al Premiului Consiliului de Miniștri al ex-URSS pentru știință (1983), membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (1991), membru al Academiei Internaționale de Științe Neliniare, Doctor Honoris Causa al Universității din Cluj-Napoca, România (1993), profesor universitar al Republicii Polonia (2000), Doctor Honoris Causa al UTM (2003), membru al Uniunii Internaționale de Astronomie (1969), membru al Consiliului Național din Rusia pentru probleme de mecanică teoretică și experimentală (1976) etc.

Sub conducerea Domniei Sale au susținut tezele de doctor peste 40 de discipoli ai săi (ruși, evrei, români, polonezi, kazahi, armeni, tătari etc.), inclusiv șapte din Republica Moldova.

În anul 1992, printr-o hotărâre a Comitetului Internațional de Astronomie, o planetă mică din Sistemul Solar, cu numărul 4268, a fost numită *Steaua Grebenicov*.

Numele lui Eugeniu Grebenicov este inclus în ediția 2002 a Centrului Biografic Mondial din Cambridge, Anglia: *2000 de savanți remarcabili ai lumii la începutul secolului XXI*.

Aceste lucruri, de-a dreptul spectaculoase, le aflăm parcurgând filele cărții *Omul și asteroidul Grebenicov**, care cuprinde amintiri, eseuri, crochiuri, interviuri, imagini foto. Concepția și realizarea volumului revine dlui Dumitru Păsă, scriitor, bibliograf, filosof, și el originar din comuna Slobozia Mare.

Primul compartiment al cărții include consemnări ale slobozienilor despre consăteanul lor. Mulți dintre ei sînt personalități cunoscute în Republica Moldova: Petru Chiriac, președinte al Confederației Sin-

dicatelor din Republica Moldova; Alexandru Tecuci, profesor de limba și literatura română din orașul Cahul; regretatul Constantin Reabțov, pedagog; Anatol Eremia, dr. hab. în litere, Institutul de Filologie al AȘM etc. Tot la acest compartiment sînt inserate amintirile pedagogilor despre fostul lor discipol, o serie de informații prețioase ale lui Ion Geantic, pedagog, fondatorul și directorul Muzeului de istorie și etnografie din comuna Slobozia Mare. După cum își amintesc colegii de clasă, nu reușea profesorul de matematică să scrie ecuația pe tablă, că Jenică o și rezolva... Unii slobozieni au contribuit și financiar la apariția cărții despre cel mai iubit consătean – cîste și recunoștință lor!

Activitatea prodigioasă a marelui savant basarabean, cu renume mondial, i-a inspirat pe mulți scriitori, academicieni, jurnaliști, savanți, lucru despre care aflăm din celelalte compartimente ale cărții. Se citesc cu interes eseurile: *Omul cu nume de stea* (Nicolae Dabija); *Demnitatea de naș al mecanicii celeste* (Gheorghe Marin); *Asteroidul cu numele Eugeniu Grebenicov* (Gheorghe Vodă); *Un Ceahlău al gândirii matematice* (Ion Stici) etc. Sînt și autori din România, de exemplu, Dionis Lica, dr. prof. univ. (București): *Un dăruit științei și un dăruitor de științe ș.a.*

Celebrul cineast Emil Loteanu, cu care se cunoșteau bine, era încîntat de felul cum recită Grebenicov poezii de Goga, Coșbuc, Alecsandri, îl considera *un naș al stelelor* și se gîndea ce denumire excelentă ar fi acest calificativ pentru un viitor film.

Orișice cititor, cît de cît inițiat, se va întreba: oare pentru un savant de atare mărime, nu s-ar fi găsit un loc la Academia de Științe a Moldovei; oare țărișoara noastră Moldova să nu fi avut nevoie de oameni erudiți? Răspunsul la întrebare îl găsim tot în filele acestei cărți și el ar fi rezumat astfel.

* *Omul și asteroidul Grebenicov*: [Amintiri, eseuri, crochiuri, interviuri, imagini foto] / Concepție și realizare: Dumitru Păsă. – Chișinău : Pontos, 2008. – 160 p.

Eugeniu Grebenicov s-a născut și va muri român. Națiunea „moldovenească” a fost inventată de Stalin, ca și noțiunea „limba moldovenească”. La Chișinău toți, inclusiv cei de la guvern, cunosc opinia savantului în chestiunea reunirii Basarabiei cu Patria-mamă, cu România. Dacă Pactul Molotov-Ribbentrop, în urma căruia o bucată din România a fost răpită de Stalin, este condamnat de toată lumea, atunci și consecințele acestui pact trebuie să fie lichidate. Eugen Grebenicov nu a acceptat invitația lui Ion Druță de a participa la organizarea Congresului „Casa noastră – Republica Moldova”...

În acest context, academicianul Petru Soltan, în meditațiile sale *Cine se teme de lumina astrilor?*, vizează, neîndoios, atitudinea excesiv de prudentă a unor politicieni de la Chișinău față de abordările sincere ale conaționalului nostru stabilit în Rusia.

Mai este acest Grebenicov și un om de societate, un animator al sindrofiilor savanților. În acele clipe ia chitara în mână și cântă ceva din Esenin ori vreun cântec românesc... Melodia sa preferată este *Tu-dorișo, nene*, aflăm din eseu lui Aurel Marinciuc, dr. conf., UTM.

Merită menționată munca enormă depusă de către coordonatorul volumului, Dumitru Păsă, pentru a-i aduna pe toți autorii, a le găsi fiecăruia locul cuvenit. Și D. Păsă este prezent, în carte, cu un șir de

eseuri despre consăteanul său nr. 1, supra-numindu-l un *Copernic al românilor*. Nu putem trece cu vederea nici faptul că pentru concepția și realizarea cărții respective D. Păsă s-a învrednicit de Diploma de excelență a Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru anul 2008.

Cartea este înzestrată cu un breviar biobibliografic pregătit de experimentatul bibliograf Valeria Matvei, șefa secției Cercetări bibliografice de la Biblioteca Națională din Chișinău.

Lucrarea este un pios omagiu adus celebrului savant, al nostru, dar mai mult al lumii, iar materialele incluse în ea pot servi, sperăm, la scrierea unei viitoare monografii despre viața și activitatea lui Eugeniu Grebenicov.

„Avem numele omului nostru fixat pe harta Universului: Eugeniu Grebenicov.

Cei mărunți rămân cu numele doar în buletinul de identitate.

Citiți noaptea stelele.

Bucurați-vă, Eugeniu Grebenicov strălucite de sus către pământul său de leagăn.

Cine altul va urca mai sus decît el?

Salutați Asteroidul cu numele Eugeniu Grebenicov!”, consemnează Gheorghe Vodă.

Ludmila DOROȘENCU,
publicistă

